

KARSZT ÉS BARLANG

KIADJA:

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

BUDAPEST, 1970. I. FÉLÉV

OKTH Bírósági
*Ünnepi számvetés**

Hazánkban és az egész világon megemlékeztek Lenin — a nagy gondolkodó és munkásvezér — születésének századik évfordulójáról, a második világháború befejezéséről és hazánkban pedig felszabadulásunk 25. évfordulójáról.

Április 4-én volt 25 éve annak, hogy a szovjet hadsereg főparancsnoksága a világ tudomására hozta: Magyarország felszabadult, hazánk területéről kiűzték a fasiszta csapatokat.

Bár még nem volt vége a háborúnak, de hazánk területén minden becsületes ember boldogan jött elő a világosságra, és nagyot szivott a friss, az új, a szabad tavaszi levegőből.

A negyedszázad előtti események akkor még beláthatatlan perspektívát nyitottak meg a magyar politikai, társadalmi és gazdasági élet fejlődése előtt.

Az elmúlt 25 év során április 4. hazánk legnagyobb nemzeti ünnepévé vált, mert minden nép nemzeti ünnepein történelmének azokra a napjaira emlékezik, melyet jövője és felemelkedése szempontjából sorsdöntőnek tekint. Ezért vált felszabadulásunk évfordulója legnagyobb nemzeti ünnepünké.

Az emlékezés perceiben nem feledkezhetünk meg arról, hogy a magyar nép a szabadságot és függetlenséget azoknak köszönheti, akik részesei voltak a II. világháborúban a fasiszmus elleni harcnak.

Mindenekelőtt azokra a szovjet harcosokra kell hálával és kegyelettel gondolnunk, akik életüket áldozták, vérüket hullatták hazánk felszabadulásáért. Azokra a harcosokra emlékezünk, akiknek hazáját — éppen a Horthy Magyarország segítségével — a német fasiszták feldúlták, és a harcok folyamán 20 millió szovjet ember vesztette életét, 1170 szovjet város, 70 ezer falu és 32 ezer ipari üzem pusztult el.

1945. tavasza nemcsak a természet megújulását jelentette, hanem megnyíltak Magyarország számára a társadalmi haladás és nemzeti felemelkedés korlátlan lehetőségei is.

A háború befejeztével rendkívül mélypontról kellett elkezdünk az ország társadalmi és gazdasági életének újjáépítését. A Horthy korszak — a Tanácsköztársaság dicsőséges napjainak leverése után — tragikus szakasza volt a magyar nép történelmének, mely belpolitikában a fasiszta elnyomást jelentette, külpolitikában pedig azt, hogy a magyar uralkodó osztály feltétel nélkül követte a náci Németországot a történelem legszennyesebb háborújában, elfojtva a nép legjobbjainak ellenállási mozgalmát.

Ennek a bel- és külpolitikának következménye volt az, hogy a második világháborúban népünk mintegy hatszázezer embert vesztett, hazánk hadszíntérré változott, amely mérhetetlen károkkal és pusztulással járt. A náci hadigépezet leszerelte és szétrombolta gyáraink nagy részét, felrobbantotta hidjainkat, tönkretette vasútvonalainkat és kifosztotta a mezőgazdaságot — az el nem vihető raktárkészleteket felgyújtotta, elégette.

Ezek láttán joggal állapította meg akkor a Kommunista Párt programja 1944. év végén: „Mohács óta nem volt ilyen helyzetben az ország”.

A felszabadulás idején népünk előtt, ebben a szinte reménytelennek látszó helyzetben nyíltak meg nemcsak az újjáépítés, hanem a társadalmi, gazdasági és politikai felemelkedés távlatai is. A felszabadult építőmunka 25 éve alatt a magyar nép új társadalmat és virágzó gazdaságot épített fel a romok helyén.

Az elmúlt évtizedekben alapvető változások következtek be társadalmi, politikai rendünkben. A fejlődést olyan történelmi fordulópontok jelezték, mint a tőkéstulajdon államosítása, a politikai hatalom megszerzése, a szocialista iparosítás megvalósítása, az 1956. évi ellenforradalom szétzúzása,

* Jamrik Károly beszéde az 1970. május 23-i ünnepi közgyűlésen.

majd a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Az egész népgazdaságban uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok. Leraktuk a szocialista társadalom alapjait és elkezdtük a szocializmus teljes felépítését.

A társadalmi-politikai átalakulással párhuzamosan jelentősen megváltozott társadalmunk osztályszerkezete és az egyes társadalmi osztályok helyzete is. Megszüntettük a kizsákmányolást és felszámoltuk a kizsákmányoló osztályokat. A munkásosztály számbelileg, szakmai és politikai öntudatában megerősödött. Alapvető változások következtek be a mezőgazdaságban is. A szocialista nagyüzemek létrejöttével megteremtődtek az egységes szocialista paraszti osztály kialakulásának feltételei. Kialakult az új értelmiség is, amely gondolkodásban, műveltségében, társadalmi szerepében a szocialista fejlődésünk és az alkotó munka korlátlan perspektíváit igéri.

E társadalmi átalakulás nyomán népünk valamennyi rétegének érdekei azonosak, ezért a legfontosabb politikai kérdésekben — mint például a szocializmus építése, a béke megvédése széles nemzeti egység alakult ki. Ez a nemzeti egység társadalmunk további fejlődésének legfőbb biztosítéka és erőforrása.

A nagy társadalmi átalakulások együtt jártak a gazdasági építőmunka terén elért sikerekkel. A felszabadulás előtt Magyarország elmaradott agrárország volt, amit még tetézték a háború pusztításai. Az elmúlt 25 év alatt hazánk a gazdaságilag közepesen fejlett országok sorába emelkedett. Megteremtettük a korszerű szocialista nagyipart, amelynek termelése a háború előttinek több mint kétszeresére nőtt. Ezzel nemcsak újjáépítettük a háborúban elpusztult, romokban heverő országot, de az elmaradást is bepótoltuk.

Szocialista, kulturális fejlődésünket mutatják a városfejlesztések, a kulturális létesítmények nagy száma, az egyetemek, a főiskolák és a beiskolázottak számának emelkedése.

Nem volna teljes a kép, ha nem emlékeznénk meg Társulatunk életének néhány mozzanatáról, bár nem törekszem teljességre, mivel egy ünnepi megemlékezés erre nem alkalmas.

A Barlangkutató Bizottság a Magyarhoni Földtani Társulatban — Lóczy Lajos javaslatára — kerekén 60 évvel ezelőtt szerveződött meg, rá két évre szakosztályá alakult. A szakosztályban olyan neves szakemberek, tudósok tevékenykedtek, mint pl. Kadić Ottokár, Hillebrand Jenő, Kormos Tivadar és sokan mások.

Ennek ellenére a kis létszám és az anyagi támogatás hiánya miatt az első világháborúban a barlangkutató szakosztály működését beszüntették. 1926-ban újjáalakult, illetve megalakult az önálló Magyar Barlangkutató Társulat, melynek tisztségviselői egy részének neve a mai fiatalok előtt is ismeretes, mint pl. az elnök: Cholnoky Jenő, a főtitkár: Kadić Ottokár, a titkárok: Horusitzky Ferenc és Kaffka Péter. A választmányi tagok között szerepelt Dudich Endre professzor, volt társulati elnökünk. A társulat működésébe újra bele-

szólt a háború, és az 1927-ben alapított „Barlangvilág” című népszerű folyóirat 13. számának kiadása után, 1943-ban megszűnt.

Ez az időszak igen sok egyedi és közösségi eredményt hozott, nemzetközi eredményekre hívta fel a figyelmet, de számszerűségében, szervezetében, a tömeges kutatásokban nem érhetett el olyan eredményt, mint a mai Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, alig tizenkét éves múltjával.

A második világháború és a fasizmus gyilkos pusztítása után a felszabadulás gyökeresen új helyzetet teremtett a magyar karszt- és barlangkutatás területén is. A szabadság légkörében gyorsan magához tért, és új lendületre kapott a magyar barlangkutatás.

Kutatóink először Sátorkőpuszta kristálycsodáit, majd az azóta négy km-nél is hosszabban megismert Mátyás-hegyi-barlangot tárták fel. Aggtelek környékén az 1950-es években sorra jutottak be a kutatók a Béke-, a Szabadság-, a Vass Imre-, a Kossuth- és a Meteor-barlangok kilométeres nagyságrendű járatrendszerébe. És sorban tártak fel a Bükk nagy barlangjai: a Létrástetői-, az Istvánlápai- és a Vénusz-barlang, hogy csak példákat emeljek ki a sok közül. Kilométerekkel növekedett a felszabadulás óta a Ferenc-hegyi-, a Szemlő-hegyi-, a Létrásvizesbarlang, a Baradla és sok más. A felszabadulás óta eltelt 25 év alatt jóval több mint 25 kilométernyi hosszúságú barlangot tártak fel a magyar barlangkutatók, és a mélység felé is nagyszerű eredmények születtek: a Bükkben elért 160, majd a közelmúlt napokban 245 m mélységig jutottak kutatóink a Vecsehbükki-zsombolyban, az Alsó-hegyen, ahol egyébként félszáz eddig ismeretlen zsombolyt tártak fel az utóbbi évtizedben.

Nagyszerű eredményeket érttek el az elmúlt 25 évben kitűnő szakembereink, kiknek jó része fiatal korában amatőr barlangkutatóként kezdte pályafutását. Karszthidrológusaink számos nagyváros és iparvidék vízellátásának megoldásául nagy szolgálatakat tettek a népgazdaságnak. Ősrégészeink az Istállóskői-barlang feltárásától a vértesszöllősi ősi karsztforrás mésztufamedencéjében fennmaradt előemberi település leletanyagáig, vagy a Remete-felső-barlang elmúlt évben feltárt neander-völgyi emberleleteiig olyan nagyszerű eredményeket mutattak fel, amely a tudományos világ figyelmét hazánk felé fordította.

Nem kisebb jelentőségűek a Tarkői-kőfülke vagy az Esztramosi-karsztüreges őslénytani leletei sem, hogy csak találmokra említsek néhányat a sok közül. Biológusaink a Baradlában, az Alsó-hegy barlangjaiban és zsombolyaiban értek el szép eredményeket, a barlangklimatológia kapcsán pedig új tudományág született: a barlangi gyógyászat, a barlangterápia, melynek területén a magyar kutatók olyan nagyszerű eredményeket értek el, hogy ezen a téren most hazánkba jár tanulni a világ, így a Nemzetközi Szeleológiai Unió Barlangterápiai Bizottságának is Budapest lett a székhelye.

Nagy vágyunk, a Magyar Barlangtani Kutatóintézet ugyan még nem született meg, de a felszabadulás óta — Dudich Endre kezdeményezésére —

létrejött egy barlangbiológiai kutatólaboratórium Aggteleken és Papp Ferenc (nunkája nyomán megszületett büszkeségünk, a jósüfői kutatóállomás, amely nagyszerűen felszerelt emeletes épületesoportjában lelkesen dogozó kitűnő kutatógárdájával ma a magyar karsztkutatós egyik bázisa. Emellett több kutatócsoportunk rendezett be kisebb kutatóházaakat.

Megépült egy barlangterápiai gyógyüdülő Jósüfön és egy minden igényt kielégítő kétemeletes szálloda Aggteleken. Új bejáratok, idegenforgalmi épületek létesültek és megvalósult a villanyvilágítás teljes rekonstrukciója valamennyi idegenforgalmi barlangunkban. Újból megnyitottuk az érdeklődők előtt a Várbarlangot és a benne elhelyezett gyűjteményt.

Törvényhozásunk a világon elsőként védette nyilvánított minden barlangot. És sorolhatnám vég nélkül az elmúlt 25 év eredményeit.

A felszabadulás óta évről-évre számos kutatónk szerepel sikeresen a nemzetközi szakmai konferenciákon és kongresszusokon, a Nemzetközi Speleológiai Unió majd mindegyik bizottsága magyar szakembereket is meghívott tagjai közé. Egyre többen jutnak el közülünk tanulmányútjaik során távoli országok karsztvidékeire.

Minden eredményünk szervezője a tizenkét éve újjáalakult Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, amely eredményesen fogja össze a karsztot és a barlangokat kutató szakembereket és amatőröket. Fórumot biztosít az eredmények és a tapasztalatok átadására, kiadványaival pedig nemzetközi tekintélyt vívott ki.

Az elmúlt 25 év gazdag eredményeiből csak kiragadtam néhány példát, de ez is elegendő ahhoz, hogy nyilvánvalóan lássuk: a felszabadulás a karszt- és barlangkutatós terén is a fejlődés határtalan távlatait nyitotta meg számunkra.

Örömmel és büszkeséggel tekinthetünk végig az elmúlt huszonöt év társadalmi, gazdasági és szakmai fejlődésén, azonban nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy feladataink is vannak. Hazánknek további erőfeszítéseket kell tennie a szocialista társadalom teljes felépítésére. Tovább bővítjük a szocializmus termelő erőit, megszilárdítjuk a szocialista termelési viszonyokat.

A magyar karszt- és barlangkutatóknak az eddigieknél is határozottabban kell bekapcsolódnok ebbe az országos összefogásba, értékes szakmai és társadalmi munkájukkal még jobban kell segíteniök szocializmust építő hazánk további felemelkedését.

FEIERLICHE RECHENSCHAFTSABLEGUNG

Anlässlich des 25. Jahrestages der Befreiung Ungarns hat die Ungarische Gesellschaft für Karst- und Höhlenforschung eine feierliche Sitzung abgehalten. Ing. Károly Jamrik, Präsident der Gesellschaft fasste die wichtigsten Ergebnisse der ungarischen Speläologie in den vergangenen 25 Jahren zusammen. In diesem Zeitabschnitt wurden drei wissenschaftliche Institute gegründet: in der Aggteleker Baradla-Höhle ein biospeläologisches Labo-

ratorium, in Jósüfő eine karsthydrologische Forschungsstation und in Budapest in der Höhle des Gellértberges eine karsthydrologische Beobachtungsstation. Weltberühmte Ergebnisse wurden durch die archäologischen und paläontologischen Höhlenausgrabungen erzielt. In mehreren Höhlen werden therapeutische Experimente durchgeführt. Das ungarische Parlament hat als erstes auf der Welt sämtliche Höhlen des Landes als unter Naturschutz stehende erklärt. Durch Bezwingung der Forscher wurden mehrere grossartige Höhlensysteme erschlossen und die Länge der erforschten Höhlen um etwa 25 km vergrößert. Die neuorganisierte Gesellschaft mobilisierte ihre mehr als fünfhundert Mitglieder für die speläologischen Forschungen.

ПРАЗДНИЧНЫЙ РАСЧЁТ

По поводу 25-ой годовщины освобождения Венгрии Венгерское Общество по исследованию карстовых явлений и пещер провело торжественное заседание. Кароль Ямрик, председатель Общества подытожил более главные результаты развития венгерской спелеологии за прошедшие 25 лет. В этом периоде создались 3 научных учреждения: биоспелеологическая лаборатория в пещере Барадла в Аггтелек, опытная станция по карстовой гидрогеологии в Йошвафё и наблюдательная станция по карстовой гидрологии в пещере горы Геллерт в Будапеште. Получились результаты мирового значения у доисторических археологических и палеонтологических раскопок в пещерах. В нескольких пещерах успешно идут опыты с терапией. Венгерский парламент первый в мире объявил все пещеры страны заповедными. Исследователи открыли искусственным путём несколько огромных систем пещеры и расширили примерно на 25 км длину известных пещер. Реорганизованное Общество активизировало больше полтысячи членов на спелеологические исследования.

JUBILEA RAPORTO

La Hungara Speleologia Asocio solene kunsidis okaze de la 25-a datreveno de la liberigo de Hungarlando. Károly Jamrik kunprezidanto de la Asocio resumis la plej signifajn rezultojn de la evoluo de la hungara speleologio dum la pasintaj 25 jaroj. En tiu epoko estis fondita tri sciencaj institucioj: biospeleologia laboratorio en la groto Baradla, karsthidrogeologia esplora stacio en Jósüfő kaj karsthidrologia observejo en Budapest, en la groto Gellérthegyi. Mondfamajn trovajojn rezultigis la grotaj esplorfosadoj por la praepoka arkeologio kaj la paleontologio. En kelkaj grotaj oni sukcesplene eksperimentas pri la grota terapio. Unua en la mondo, la hungara parlamento deklaris ŝtate protektataj ĉiujn grotajn de la lando. La esploristoj per arta metodo malkovris kelkajn grandajn grotosistemojn kaj ĉ. 25 kilometrojn aldonis al la longeco de la jam konataj grotaj. La reorganizita Asocio pli ol 500 membrojn mobilizis por la speleologia esplorado.